

juli 2021

EXAMENREGLEMENT VPCO

DE VERENIGING VOOR PROTESTANTS CHRISTELIJK ONDERWIJS

Inhoudsopgave

1. Begrippenlijst.....	4
2. Vóór het centraal examen	7
2.1 Wat is een eindexamen?	7
2.2 Wanneer mag ik deelnemen aan het centraal examen?	7
2.3 Wie maakt deel uit van de examencommissie?	7
2.4 Wat doet de examencommissie?	7
2.5 Wat is een schoolexamen?.....	8
2.6 Welke regels gelden bij een schoolexamen dat in de SE-week wordt afgenomen?.....	8
2.7 Wat gebeurt er als er zich een onregelmatigheid heeft voorgedaan tijdens het schoolexamen?	9
2.8 Wanneer eindigt het schoolexamen?.....	9
2.9 Hoe wordt het schoolexamencijfer bepaald?	9
2.10 Hoe wordt het herexamen van het schoolexamen georganiseerd	10
2.11 hoe wordt het schoolexamencijfer bekendgemaakt?.....	10
2.12 Wat zijn de regels met betrekking tot inzage van het gemaakte werk?	10
3. Het centraal examen	12
3.1 Hoeveel kansen heb ik voor het centraal examen?	12
3.2 Wie is betrokken bij het centraal examen?	12
3.3 Waar moet een examenlokaal aan voldoen?.....	13
3.4 Hoe gaat het centraal examen in z'n werk?	13
3.5 Hoe wordt omgegaan met het binnenkomen en verlaten van het examenlokaal?	14
3.6 Wat gebeurt er als ik afwezig ben tijdens het centraal examen?	14
3.7 Wat gebeurt er als ik langdurig of chronisch ziek ben?.....	14
3.8 Wat gebeurt er als ik ziek word tijdens het centraal examen?	15
3.9 Hoe gaat de school om met leerlingen met een beperking?	15
3.10 Waarvan mogen leerlingen gebruik maken tijdens het centraal examen?	16
3.11 Wat gebeurt er als ik klaar ben en het werk inlever?	16
3.12 Ik zit op het vsbo en doe ook praktijkexamen. Wat is de gang van zaken bij het praktijkexamen?	17
3.13 Hoe wordt het praktijkexamen beoordeeld?	17
4. Na het centraal examen	19
4.1 Hoe wordt het centraal examencijfer bepaald?.....	19

4.2 Hoe wordt het herexamen van het centraal examen georganiseerd?	19
4.3 Is er mogelijkheid voor een herexamen van het praktijk examen?	20
4.4 Wanneer ben ik geslaagd (vsbo)?.....	20
4.5 Wanneer ben ik geslaagd (havo/vwo)?	20
4.6 Wanneer wordt de uitslag bekend gemaakt?	21
4.7 Wat is de procedure wat betreft vrijstellingen?	21
4.8 Wat is de procedure wat betreft inzage van het examenwerk?	21
4.9 Wat gebeurt er als het cijfer niet klopt?	21
5. Onregelmatigheden.....	23
5.1 Wat gebeurt er in geval van een onregelmatigheid tijdens een schoolexamen?	23
5.2 Kan de leerling zich verweren tegen de beschuldiging?	23
5.3 Wat gebeurt er in geval van fraude tijdens een centraal examen?	23
5.4 Kan de leerling zich verweren tegen de beschuldiging?	24
6. Commissie van beroep	26
6.1 Kan een leerling een algemene klacht indienen aangaande de procedure rond het examen?.....	26
6.2 Kan de leerling in beroep gaan tegen een beslissing?.....	26

Beste leerling,

Voor je ligt het examenreglement van de VPCO. Dit examenreglement geldt voor alle scholen voor voortgezet onderwijs van de VPCO en hierin staan onder andere de wettelijk voorgeschreven regels die gelden als het gaat om de organisatie en afname van het eindexamen en het herexamen. Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen en het centraal examen. Verder worden de maatregelen beschreven die moeten worden genomen in geval van onregelmatigheden tijdens het eindexamen.

Dit reglement is bestemd voor de examenkandidaat, zijn/haar ouder(s)/verzorger(s)¹ en de school en is gebaseerd op de bundel *'Onderwijswetgeving: Regelgeving van het Nederlands-Antilliaans Funderend, voortgezet en secundair beroepsonderwijs'* dat in maart 2009 is uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs en Cultuur. Per hoofdstuk wordt verwezen naar artikelen uit de wetgeving die van toepassing zijn. De artikelen zijn integraal opgenomen in een document op de website van de VPCO (www.vpc.org) en van de school.

In het eerste hoofdstuk tref je de uitleg van de verschillende begrippen aan die in dit document worden gebruikt.

In het tweede hoofdstuk staat informatie over alles wat te maken heeft met de voorbereidingen rond het examen, bijvoorbeeld het schoolexamen.

In het derde hoofdstuk wordt alles beschreven wat te maken heeft met de organisatie tijdens het examen. Daarin staat bijvoorbeeld wat de regels zijn bij onregelmatigheden.

Daarna volgt een hoofdstuk met informatie over de afronding van het examen, bijvoorbeeld over de uitslag en beoordeling.

Tenslotte wordt de procedure in geval van onregelmatigheden beschreven.

Succes met je examens!

---

¹ In het document spreken we vanuit het perspectief van de leerling. De inhoud is uiteraard ook bedoeld voor de ouder(s)/verzorger(s).

1. Begrippenlijst

In dit hoofdstuk wordt een aantal veel voorkomende begrippen uitgelegd.

Bevoegd gezag

Zie: Schoolbestuur

Centraal examen

Een examen dat centraal wordt afgenomen en dat is vastgesteld door het Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (ETE) en/of door het College voor Toetsen en Examens (CvTE) in Nederland, waarbij de kandidaten vragen en opdrachten, eventueel met behulp van informatie- en communicatietechnologie, schriftelijk beantwoorden. De beoordeling vindt plaats door de vakleerkracht aan de hand van een bindend correctievoorschrift of beoordelingsmodel. Een tweede correctie wordt gedaan door een gecommiteerde die wordt aangewezen door de Inspectie van Onderwijs.

Commissie van beroep

De commissie bestaat uit de voorzitter van de examencommissie en docenten van de school en behandelt eventuele klachten die door de leerlingen en/of zijn/haar ouders worden ingediend.

Eindexamen

Het schoolexamen en het centraal examen in alle vakken.

Examendossier

De verzameling van resultaten van alle proefwerken, werkstukken etc., inclusief de onderliggende bewijsstukken, die door docenten beoordeeld zijn, die de leerling recht geeft op het diploma. Daarnaast is het een overzicht van eisen waaraan de leerling moet voldoen, met de daarbij behorende gewichten voor de verschillende onderdelen. De examenkandidaat heeft de verantwoordelijkheid om zijn/haar examendossier compleet en kloppend te maken.

Examenkandidaat

Een leerling die examen aflegt.

Examensecretaris

De examensecretaris is het door de directeur aangewezen personeelslid dat het proces van het examen begeleidt en bewaakt.

Examinator

Een docent van wie de leerling onderwijs heeft ontvangen in het schooljaar waarin de leerling eindexamen aflegt en die het eindexamen in één of meer vakken afneemt, of diens door de directeur aangewezen plaatsvervanger.

Gecommitteerde

De officiële toezichthouder bij een examen. De gecommitteerde is degene die het werk van het centraal examen na de examinerator nakijkt en beoordeelt. Hij wordt aangesteld door de onderwijsinspectie. De gecommitteerde stelt samen met de examinerator de score voor het werk van het centraal examen vast.

Onderwijsinspectie

Het orgaan dat namens het ministerie van onderwijs aangesteld is voor kwaliteitsbewaking en kwaliteitsborging van examens gedurende de examenperiode.

Proces-verbaal

Een verslag waarin feiten en omstandigheden die zich tijdens de zitting hebben voorgedaan, worden vastgelegd. Daarnaast tekenen zowel de examenkandidaten als de surveillanten voor hun aanwezigheid.

Profielwerkstuk (havo-vwo)

Een werkstuk, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel, aan de orde komen. Het cijfer voor het profielwerkstuk telt mee voor het combinatiecijfer.

PTA

In het PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) staan alle schoolexamenonderdelen die de leerling moet afsluiten. Hierin staat ook de weging voor het schoolexamen vermeld evenals de eindtermen die behoren tot het examenonderdeel en de mogelijkheid om de toets te herkansen.

Schoolbestuur

Het schoolbestuur cq. bevoegd gezag van de Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs (VPCO).

Schoolexamen

Het examen dat door de school is vastgesteld waarbij de kandidaten vragen en opdrachten, eventueel met behulp van informatie- en communicatietechnologie, schriftelijk of mondeling beantwoorden. De beoordeling vindt plaats door de vakdocent, aan de hand van vooraf vastgestelde correctiemodellen en/of beoordelingscriteria. Het schoolexamen cijfer bepaalt voor 50% het eindexamen cijfer, met uitzondering van een aantal vakken dat met het schoolexamen wordt afgesloten en het behaalde cijfer dus 100% van je eindexamen cijfer is. Dit verschilt per schooltype.

Sectorwerkstuk (vsbo TKL)

Een werkstuk waarin een thema uit de sector waarin de leerling onderwijs volgt, aan de orde komt.

Surveillant

Een door de directeur aangewezen personeelslid die toezicht houdt tijdens het examen.

Tijdvak

Eerste tijdvak: De eerste periode waarin centrale examens worden afgenomen. Deze periode vindt in het laatste leerjaar plaats.

Tweede tijdvak: De tweede periode waarin centrale examens worden afgenomen. Deze periode vindt in het laatste leerjaar plaats.

Derde tijdvak: De derde en laatste periode waarin centrale examens worden afgenomen. Deze periode vindt aansluitend op het laatste leerjaar plaats. Om aan het derde tijdvak deel te mogen nemen, is toestemming van de minister nodig.

Voorzitter examencommissie

De directeur van de school is de voorzitter van de examencommissie en is verantwoordelijk voor een goed verloop van alles wat met het examen te maken heeft.

2. Vóór het centraal examen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op alles wat voorafgaand aan het centraal examen moet gebeuren. Daarbij kan gedacht worden aan de PTA's voor het schoolexamen en andere dingen die je moet weten ter voorbereiding op het centraal examen.

2.1 Wat is een eindexamen?²

Het eindexamen is de afsluiting van de schoolloopbaan van een leerling op een vsbo TKL, PKL, PBL, havo of vwo-school en bestaat uit het schoolexamen en het centraal examen. De resultaten van beide examens bepalen of de leerling geslaagd is of niet. De voorzitter van de examencommissie op school is er verantwoordelijk voor dat het examen goed verloopt.

2.2 Wanneer mag ik deelnemen aan het centraal examen?

Om deel te nemen aan het centraal examen moeten de schoolexamens afgesloten zijn. Voor de overige voorwaarden voor deelname aan het centraal examen wordt verwezen naar de voorwaarden die zijn opgenomen in de wetgeving.

2.3 Wie maakt deel uit van de examencommissie?³

De directeur van de school, de examensecretaris en de examinatoren vormen de examencommissie en nemen onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur het eindexamen af. De directeur is de voorzitter van de examencommissie.

2.4 Wat doet de examencommissie?

De examencommissie heeft (onder andere) de volgende taken:

- bewaken van de kwaliteit aangaande de organisatie, afname, beoordeling en de vastlegging van cijfers van de examens;
- maatregelen treffen tegen onregelmatigheden die zich voordoen tijdens de examens;
- het archiveren van examenwerken;
- behandelen van verzoeken van kandidaten voor bijzondere maatregelen bij een schoolexamen of toets, wegens persoonlijke omstandigheden van de kandidaat;
- behandelen van verzoeken van kandidaten voor vrijstelling of ontheffing;
- behandelen van klachten van kandidaten over een primair besluit van de examinator, waaronder de inhoud of de beoordeling van een schoolexamen of toets;
- opmaken van een correctiekalender. De correctiekalender dient ter regulering van het correctie- en beoordelingsproces. In de correctiekalender worden in ieder geval de data aangegeven waarop de verschillende fasen/onderdelen van het correctie- en beoordelingsproces moeten starten alsook de deadlines voor de afronding.
- organiseren van een voorbereidende bijeenkomst met de gecommitteerden om de gang van zaken met betrekking tot de praktijkexamens te bespreken (vsbo).

---

² Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 1 artikel 3 t/m 6

³ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 1 artikel 8

2.5 Wat is een schoolexamen?⁴

Van alle vakken, deelvakken en programmaonderdelen, bedoeld in de artikelen 19, 19a en 20 van het landsbesluit scholen vwo, havo, vsbo, behalve van door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die geen onderdeel zijn van het eindexamen, wordt een schoolexamen afgenomen. De voorwaarden voor deelname aan het schoolexamen zijn opgenomen in bovengenoemd landsbesluit.

Om deel te nemen aan het schoolexamen moet de leerling in een leerjaar zitten waarin het schoolexamen wordt afgenomen. De onderdelen die hierin getoetst worden, de toetsvormen, het toetsrooster en alle belangrijke afspraken die betrekking hebben op het schoolexamen zijn terug te vinden in het PTA. De school informeert de kandidaat voor alle periodes van het schoolexamen wat de data, de vakken en het tijdstip van de toetsen zullen zijn. Zie ook het examenblad van de ETE voor meer informatie. De kandidaat is zelf verantwoordelijk voor het opvolgen van de acties rond dit proces.

Het schoolexamen van een vak bestaat uit mondelinge, schriftelijke of praktische toetsen of een combinatie daarvan. Het schoolbestuur bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen begint. Het schoolexamencijfer bepaalt voor 50% het eindcijfer van het Centraal Examen. Voor de PBL geldt dat het schoolexamen voor 2/3 deel meetelt. Verder geldt dat een aantal vakken alleen een schoolexamen heeft. Het cijfer is dan tevens het eindcijfer voor dat vak. Op het havo en vwo komt er een combinatiecijfer op je eindlijst. Dit cijfer bestaat uit een aantal vakken die worden afgesloten met een schoolexamencijfer. Het hangt af van het schooltype en de vakkenkeuze welke vakken dit zijn. Voor meer informatie over het rooster, tijdstip en de planning gelieve het PTA en het examenrooster dat door de school is uitgereikt, te raadplegen.

2.6 Welke regels gelden bij een schoolexamen dat in de SE-week wordt afgenomen?

- Het is de kandidaat niet toegestaan een telefoon, smartwatch, tas of enig ander voorwerp mee te nemen naar zijn zitplaats. Deze zaken kunnen eventueel op een daarvoor aangewezen plaats in het lokaal worden gedeponereerd.
- Het gebruik van eigen papier, boeken, tabellen en/of andere hulpmiddelen is niet toegestaan, tenzij hiervoor toestemming van de school is gekregen en het volgens het examenhandboek is toegestaan.
- Het werk mag alleen met blauwe of zwarte pen en niet met potlood worden gemaakt, met uitzondering van tekeningen en grafieken. Het gebruik van correctielak of –lint en dergelijke is niet toegestaan.
- Tijdens de toets moet het stil zijn in het lokaal.
- Op elk antwoordblad dat wordt gebruikt moet de kandidaat het vak, zijn klas en volledige naam vermelden.
- Tijdens de zitting mag een leerling niet zonder toestemming het lokaal verlaten.
- Aan het einde van een zitting blijven de leerlingen zitten en haalt de surveillant de opgaven en het gemaakte werk op. Tijdens dit ophalen mag niet worden doorgewerkt. Pas wanneer alles is opgehaald verlaten de leerlingen het lokaal.
- Voor de voorwaarden wordt volledigheidshalve verwezen naar het landsbesluit eindexamens vwo, havo en vsbo.

---

⁴ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 2 artikel 9

2.7 Wat gebeurt er als er zich een onregelmatigheid heeft voorgedaan tijdens het schoolexamen⁵?

Het is de verantwoordelijkheid van de voorzitter van de examencommissie dat afspraken en roosters tijdig bekend worden gemaakt in het PTA. Het is de verantwoordelijkheid van de leerling om goed kennis te nemen van de roosters en afspraken met betrekking tot de toetsen, deze te noteren en na te komen. Als een kandidaat zich niet houdt aan de afspraken die zijn gemaakt ten aanzien van het schoolexamen, is er sprake van een onregelmatigheid. Een voorbeeld hiervan is als een kandidaat zonder opgave van redenen of met een ongeldige reden niet aan het schoolexamen deelneemt. In hoofdstuk 5 wordt de procedure in dit geval beschreven.

In geval van afwezigheid wegens ziekte van een kandidaat kan deze in aanmerking komen voor de herkansing. Voor de herkansingsdagen van het schoolexamen verwijzen we naar de jaarplanning en/of het PTA van de school.

2.8 Wanneer eindigt het schoolexamen?

Het schoolexamen wordt ten minste tien dagen vóór de aanvang van het centraal examen afgesloten. De behaalde cijfers worden ter verantwoording naar de onderwijsinspectie gestuurd. De leerling tekent voor akkoord.

Hiervan kan worden afgeweken in de volgende twee situaties:

- Een leerling die door ziekte of een andere reden die hij niet zelf in de hand heeft, het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten vóór de aanvang van het eerste tijdvak, kan door het schoolbestuur in de gelegenheid worden gesteld het schoolexamen in dat vak af te sluiten na het begin van het eerste tijdvak maar wel vóór het centraal examen in dat vak.
- Voor havo of vwo geldt voor de vakken Lichamelijke Opvoeding, Culturele en Artistieke Vorming¹ en het profielwerkstuk dat deze vakken uiterlijk moeten zijn afgesloten op een datum die ligt na het begin van het eerste tijdvak van het centraal examen, maar wel uiterlijk één week voor de aanvang van het tweede tijdvak. In dit geval zendt het schoolbestuur de met het schoolexamen en het profielwerkstuk behaalde resultaten zo spoedig mogelijk naar de onderwijsinspectie.

2.9 Hoe wordt het schoolexamencijfer bepaald?⁶

Het schoolexamen in een vak bestaat uit mondelinge, schriftelijke of praktische toetsen of een combinatie daarvan.

Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een leerling meetelt, zal de examinerator de leerling zo snel mogelijk op de hoogte stellen, met een maximum van 10 werkdagen. Na de bespreking en eventuele wijzigingen worden de cijfers vastgesteld en ingevoerd. Het examenwerk wordt bewaard.

---

⁵ Landsbesluit eindexamens vwo, havo en vsbo artikel 12, 13.

⁶ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 2 artikel 10, 14 en 16

De examinerator drukt zijn eindoordeel over kennis, inzicht en vaardigheden van een leerling in elk vak uit in een cijfer tussen de 1 en de 10, met de daartussen liggende cijfers met één decimaal.

Indien het gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtstbij gelegen geheel getal, waarbij een getal van 50 of meer achter de komma naar boven wordt afgerond tot een geheel getal.

Het cijfer van het schoolexamen van een vak waarvoor geen centraal examen wordt afgenomen, wordt afgerond op een heel getal. Wanneer een leerling door twee of meer leraren gezamenlijk is geëxamineerd, bepalen deze leraren in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen. Indien de leraren niet tot overeenstemming komen, wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van hun beoordeling.

Voor het havo vwo geldt dat het deelvak culturele en artistieke vorming 1 en het deelvak lichamelijke opvoeding 1 uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, niet wordt beoordeeld met een cijfer, maar met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende deelvakken zoals blijkend uit het examendossier. Beide vakken dienen met een voldoende te worden afgesloten om deel te mogen nemen aan het examen.

Het sectorwerkstuk op het vsbo moet met 'voldoende' of 'goed' worden afgerond. Deze beoordeling geschiedt op de grondslag van het genoegzaam voltooien van het sectorwerkstuk zoals blijkend uit het examendossier. Het sectorwerkstuk wordt beoordeeld door ten minste twee examinatoren die de leerling hebben begeleid bij het maken van het werkstuk.

De voorzitter van de examencommissie of een door hem aangewezen lid van de examencommissie stelt de leerling vóór het begin van het centraal examen in kennis van alle zaken waarvan hij/zij op de hoogte moet zijn, namelijk:

- welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
- de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
- de beoordeling van het sectorwerkstuk (vsbo).

De leerling tekent voor akkoord.

2.10 Hoe wordt het herexamen van het schoolexamen georganiseerd

Voor de herkansingsdagen van het schoolexamen verwijzen we naar de jaarplanning van de school.

2.11 hoe wordt het schoolexamencijfer bekendgemaakt?

De cijfers voor het schoolexamen worden in de klas aan de leerlingen bekendgemaakt. Ter controle krijgen de leerlingen een cijferlijst/cijferkaart waarop de tot dan behaalde cijfers staan vermeld.

2.12 Wat zijn de regels met betrekking tot inzage van het gemaakte werk?

Het examenwerk mag op afspraak met en in bijzijn van de vakdocent worden ingezien door de kandidaat en zijn ouder(s) en deze inzage mag per vak maximaal 30 minuten duren. Een verzoek tot inzage kan worden ingediend bij de examenvoorzitter. De examenopgaven mogen in bepaalde gevallen, in overleg met het bevoegd gezag worden meegenomen. Onder geen enkele omstandigheid is het toegestaan om met kopieën, foto's of enig ander duplicaat van het werk of met het werk zelf de

school te verlaten. Ook het gemaakte werk mag onder geen enkele voorwaarde de school verlaten. Daarnaast is het niet toegestaan aantekeningen op het gemaakte werk aan te brengen.

3. Het centraal examen

In dit hoofdstuk kan je alles lezen over de gang van zaken tijdens het centraal examen. Te denken valt aan de organisatie binnen het examenlokaal, het gebruik van hulpmiddelen, hoe wordt omgegaan met leerlingen die extra hulpmiddelen nodig hebben, maar ook de organisatie rond het praktijkexamen dat op het vsbo wordt afgenomen. Om deel te nemen aan de centrale examens moeten de schoolexamens afgesloten zijn. Voor de voorwaarden voor deelname aan de centrale examens wordt verwezen naar de voorwaarden die zijn opgenomen in de wetgeving. De toetsvormen en het toetsrooster kun je terug vinden in het PTA.

3.1 Hoeveel kansen heb ik voor het centraal examen?⁷

Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak. Het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar in de vakantie afgenomen door de landsexamencommissie. Indien je hieraan wilt deelnemen, is toestemming van de minister van onderwijs nodig en dit is alleen mogelijk als je door zwaarwegende omstandigheden een examen in een eerder tijdvak hebt gemist.

Als een leerling om een geldige reden (bepaald door de voorzitter van de examencommissie) is verhinderd bij één of meer examens in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem/haar in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen af te ronden. In overleg met de inspectie bepaalt de voorzitter van de examencommissie hoeveel examens maximaal afgenomen worden. Indien de leerling met een geldige reden afwezig was, behoudt hij/zij het recht om te herkansen in een volgend tijdvak.

Indien een leerling in het tweede tijdvak ook verhinderd is, of wanneer hij/zij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan afronden, wordt hij/zij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de landsexamencommissie het eindexamen af te ronden. Hiervoor moet toestemming bij de minister worden gevraagd.

3.2 Wie is betrokken bij het centraal examen?⁸

De inspectie is verantwoordelijk voor het aanstellen van gecommiteerden. De gecommiteerde is degene die betrokken is bij het nakijken en beoordelen van het werk.

Naast de gecommiteerde heb je te maken met de surveillant die toezicht houdt in het examenlokaal. In elk lokaal van de school waar een centraal examen wordt afgenomen, zijn in principe ten minste twee surveillanten aanwezig, zolang er meer dan één leerling aanwezig is. De surveillanten letten erop dat de examenkandidaten de instructies voor het maken van het examen correct opvolgen. Daarnaast controleren ze of alle examenkandidaten aanwezig zijn en melden dit op de proces-verbaallijst: het Ex-3 formulier. Na afloop van het examen maakt de surveillant proces-verbaal op van het centraal examen en levert dit in bij de voorzitter van de examencommissie.

---

⁷ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 19, 29

⁸ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 18, 24, 25, 27 en 28

Verder is de examencommissie betrokken bij het centraal examen. De rol van deze commissie is eerder beschreven.

3.3 Waar moet een examenlokaal aan voldoen?

In de examenlokalen zijn de volgende voorzieningen getroffen:

- Tijdsduur examen wordt op het bord vooraan gemeld.
- Er is een klok aanwezig die zichtbaar is voor alle leerlingen.
- Er is voldoende afstand tussen de tafels en/of banken van de leerlingen.
- Er zijn reservebatterijtjes voor rekenmachines.
- Er zijn enkele rekenmachines beschikbaar.
- Er zijn enkele potloden en pennen beschikbaar.
- Kladdpapier en uitwerkpapier liggen klaar op de tafels.
- De omgeving moet gunstig zijn om te kunnen werken, dat wil zeggen geen overlast van buiten of binnen de school.

3.4 Hoe gaat het centraal examen in z'n werk?⁹

De pakketten met de examenopgaven worden, nadat de surveillanten de gegevens daarop hebben gecontroleerd en in orde bevonden, in tegenwoordigheid van de kandidaten geopend bij aanvang van het centraal examen. Indien de kandidaten in meer dan één lokaal zijn geplaatst, geschiedt de opening in één van deze lokalen.

Nadat de pakketten zijn geopend, mogen geen mededelingen of inlichtingen aan de leerlingen worden verstrekt over de examenopgaven, tenzij het hoofd van het examenbureau (ETE) daarvoor opdracht heeft gegeven. Errata worden indien mogelijk gekopieerd, anders worden ze voorgelezen.

Het centraal examen wordt gemaakt op gewaarmerkt papier dat is verstrekt door of namens de voorzitter van de examencommissie, tenzij door het hoofd van het Examenbureau (ETE) ander papier is verstrekt. Kladdpapier is gewaarmerkt. Het examenwerk wordt met blauwe of zwarte pen gemaakt. Alleen een examen geschreven met blauwe inktkleur wordt beschouwd als een geldig examen. Met potlood schrijven is niet toegestaan, mits het gaat om het tekenen (grafieken e.d.). Elke leerling heeft een eigen examenummer op tafel liggen, dat ook op elk antwoordblad wordt genoteerd.

Tijdens het examen:

- zijn dichte etuis niet zijn toegestaan. Zaken die mee naar binnen moeten, zitten in een doorzichtig zakje.
- staan de mobiele telefoons op 'uit' en zijn opgeborgen in de tassen. De telefoons mogen niet in de nabijheid van examenkandidaat zijn (bijvoorbeeld in de broekzak, op tafel, enz.). Dit geldt ook voor de zogenaamde smartwatches en smartglasses.
- worden de tassen vóór in de klas verzameld of in een aparte ruimte opgeslagen.
- zijn die hulpmiddelen toegestaan zoals opgenomen in het examenblad.
- zijn laptops als hulpmiddel niet toegestaan.
- zijn er geen kaffen om de boeken of andere documenten die zijn toegestaan.
- zijn documenten (bv. woordenboeken) door de surveillant onderzocht op onregelmatigheden.

---

⁹ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 24, 25 en 26

- zijn rekenmachines in orde.
- is erin voorzien dat het niet mogelijk is dat kandidaten hun resultaten kunnen beïnvloeden door afkijken.

In het examenlokaal ligt een proces-verbaallijst. Deze wordt ingevuld door de surveillant. De examenkandidaat zet zijn handtekening op het proces-verbaal. De ingevulde proces-verbaallijsten worden na afloop van alle examens door de examenvoorzitter ingeleverd bij de Inspectie.

3.5 Hoe wordt omgegaan met het binnenkomen en verlaten van het examenlokaal?¹⁰

Een leerling wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang van het centraal examen tot dat centraal examen toegelaten.

Een leerling die na de aanvang van het centraal examen, maar binnen de toegestane 30 minuten, tot het centraal examen is toegelaten, levert zijn werk uiterlijk in op hetzelfde tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.

In bijzondere gevallen kan de voorzitter van de examencommissie, na overleg met de inspectie, afwijken van de tijdstippen, zonder de duur van de toets te overschrijden.

Gedurende het centraal examen mogen de leerlingen niet zonder toestemming van een surveillant het examenlokaal verlaten. Indien de leerling toestemming heeft het lokaal te verlaten, wordt hij begeleid door de surveillant.

De aan de leerlingen voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot de laatste leerling het examenlokaal heeft verlaten.

3.6 Wat gebeurt er als ik afwezig ben tijdens het centraal examen?

De afwezigheid van een kandidaat bij enig examenonderdeel wordt zo snel mogelijk door de surveillant gemeld aan de voorzitter van de examencommissie en wordt in eerste instantie aangemerkt als een onregelmatigheid. De voorzitter van de examencommissie hoort de leerling en beslist dan of er inderdaad sprake is van een onregelmatigheid. Als de afwezigheid is veroorzaakt door een omstandigheid die zich buiten de wil van de leerling om heeft voorgedaan is er sprake van verhindering.

Als een leerling verhinderd is aan het examen deel te nemen moet hij een schriftelijk verzoek van de ouder gericht aan de voorzitter van de examencommissie overleggen. De examencommissie behandelt dit verzoek en zal hierover beslissen. Ook hierbij geldt dat de afwezigheid moet zijn veroorzaakt door een omstandigheid dat zich buiten de wil van de leerling om heeft voorgedaan. Bij goedkeuring is er sprake van geoorloofde verhindering en mag het werk in het tweede tijdvak worden gemaakt.

3.7 Wat gebeurt er als ik langdurig of chronisch ziek ben?

Als een leerling langdurig of chronisch ziek is, is een medische indicatie vereist die door de school ingeleverd dient te worden bij de onderwijsinspectie. De wijze waarop het examen in die gevallen verloopt, bepaalt de examenvoorzitter in overleg met de onderwijsinspectie. Voor kandidaten met diabetes is tijdverlenging ook mogelijk. Ziekten als waterpokken, dengue en dergelijken worden niet beschouwd als langdurige of chronische ziekten.

---

¹⁰ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 27

3.8 Wat gebeurt er als ik ziek word tijdens het centraal examen?

Kandidaten dienen zich ervan bewust te zijn dat een melding achteraf dat ze zich toch niet helemaal fit voelden tijdens het maken van het examen, geen reden vormt om het gemaakte werk ongeldig te verklaren. De kandidaat kan wel plotseling ziek worden tijdens het examen. Als dat gebeurt overlegt de voorzitter van de examencommissie met de leerling of hij het examen kan voortzetten en stelt de kandidaat op de hoogte van de gevolgen. Indien de kandidaat het examen niet kan voortzetten maakt de voorzitter een melding van ziek worden van de kandidaat tijdens het examen met instemming en handtekening van de kandidaat. De voorzitter dient onmiddellijk bij de inspectie een verzoek in voor het ongeldig verklaren van het examen, onder vermelding van de geldige reden. De inspectie kan besluiten dat het centraal examen bij de kandidaat opnieuw wordt afgenomen. De inspectie bericht de examenvoorzitter hier schriftelijk over middels een ongeldigverklaring. Als het werk ongeldig is verklaard door de inspectie, wordt de kandidaat voor het betreffende examen verwezen naar het volgende tijdvak. De voorzitter van de examencommissie informeert de kandidaat schriftelijk over de wijze waarop het examen zal worden afgerond.

3.9 Hoe gaat de school om met leerlingen met een beperking?¹¹

De voorzitter van de examencommissie kan toestaan dat een gehandicapte leerling het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een aangepaste wijze. De voorzitter van de examencommissie bepaalt de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

Leerlingen waarbij dyslexie is vastgesteld en waarvan de diagnose is aangetoond middels een geldig onderzoeksrapport van een erkende psycholoog of orthopedagoog, hebben recht op examentijdverlenging van een half uur (30 minuten).

Sommige leerlingen krijgen een voorlopige verklaring van de psycholoog. Een voorlopige verklaring zal niet altijd worden beschouwd als bewijs voor eventuele aanpassingen, ook niet als de periode van geldigheid de examenperiode beslaat. Neem contact op met de school als je beschikt over een voorlopige verklaring, zodat deze tijdig kan worden voorgelegd bij de inspectie.

Als de leerling met dyscalculie een door een ter zake kundige en erkende orthopedagoog of psycholoog afgegeven verklaring heeft, dan mag bij alle examens een eenvoudige rekenkaart worden gebruikt (die vooral verhoudingstabellen bevat). Die kaart is dermate summier en doet geen afbreuk aan de exameneisen. De vakken waarbij dyscalculie van toepassing is zijn in ieder geval wiskunde, economie, natuur- en scheikunde en M&O.

Verder is in geval van dyscalculie met een specialistische verklaring van een dokter, een erkende psycholoog of orthopedagoog, ook een verlenging van de examentijd met 30 minuten aan de orde.

Voor kandidaten met een andere beperking, bijvoorbeeld een beperking in het autistisch spectrum of ADHD, geldt niet automatisch een tijdverlenging. Er wordt vanaf schooljaar 2019-2020 geen tijdverlenging gegeven in geval van faalangst en concentratieproblemen. De school kan, zonder iets

---

¹¹ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 21

aan de exameneisen te wijzigen, de examencondities voor deze kandidaat optimaliseren (bijv. voorkoming van afleidingen, het structureren van de afname van het examen en het vooraf laten ervaren van de regels bij de afname van het examen). Een deskundigenverklaring is noodzakelijk en dient ingeleverd te worden bij de onderwijsinspectie. De voorzitter van de examencommissie dient inhoudelijk na te gaan of in de beschrijving duidelijk is dat de beperking leidt tot een belemmering in de wijze van examinering en dat tijdverlenging noodzakelijk is. Indien een kandidaat meerdere beperkingen heeft, bedraagt de totale maximale tijdverlenging 30 minuten.

3.10 Waarvan mogen leerlingen gebruik maken tijdens het centraal examen?¹²

Bij het centraal examen is alleen gebruik van vooraf door het Examenbureau (ETE) bepaalde hulpmiddelen (boeken, logaritmetafels, tabellen en andere hulpmiddelen) toegestaan. De hulpmiddelen die toegestaan zijn, worden bekend gemaakt via de website www.examenblad.nl. Wellicht ten overvloede wordt nogmaals genoemd dat laptops niet zijn toegestaan als hulpmiddel.

De hulpmiddelen zijn in het examenlokaal aanwezig en worden vóór aanvang van het centraal examen door de voorzitter van de examencommissie of door een door hem aangewezen leraar of surveillant gecontroleerd.

3.11 Wat gebeurt er als ik klaar ben en het werk inlever?¹³

Het examenwerk moet bij het verlaten van het examenlokaal volledig worden ingeleverd. Na het verlaten van het examenlokaal kan het niet ingeleverde (deel van het) examen niet meer worden ingenomen. De examenkandidaat is te allen tijde verantwoordelijk voor het examenwerk tot en met het moment van inleveren; dat geldt voor het vermelden van voor- en achternaam en kandidaatsnummer op het werk, het (volledig) invullen, uitwerken en beantwoorden van alle vragen en het inleveren van alle examendocumenten (opgaves, bijlagen, antwoord- en uitwerkbladen, kladpapier, enz). Alleen hetgeen dat ingeleverd is door de examenkandidaat vóórdát het examenlokaal verlaten wordt, is ter beoordeling bedoeld. De surveillant neemt het gemaakte werk in en:

- Controleert of de kandidaat zijn naam en kandidaatsnummer op het voorblad en op ieder los blad heeft genoteerd;
- Noteert ten overstaan van de kandidaat op een verzamellijst als bewijs dat een kandidaat het werk heeft ingeleverd, het aantal pagina's, eventuele uitwerkbijlage en de tijd van inleveren, gevolgd door een paraaf van de surveillant en kandidaat.
- Overhandigt de complete pakketten, met examenwerk, kladpapier en proces verbaal aan de voorzitter van de examencommissie. De kandidaat heeft het recht om de examenopgaven mee te nemen.

De voorzitter van de examencommissie zorgt er vervolgens voor dat het gemaakte werk van het centraal examen met een exemplaar van de opgaven, een exemplaar van de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator van het desbetreffende vak wordt overhandigd. Na de eerste correctie gaat het werk naar de gecommiteerde.

---

¹² Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 26

¹³ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 30

3.12 Ik zit op het vsbo en doe ook praktijkexamen. Wat is de gang van zaken bij het praktijkexamen?¹⁴

Om deel te nemen aan het centrale praktijkexamen moeten de schoolexamens afgesloten zijn. Voor de voorwaarden voor deelname aan het centrale praktijkexamen wordt verwezen naar de voorwaarden die zijn opgenomen in de wetgeving.

Om deel te nemen aan het schoolexamen moet de leerling in een leerjaar zitten waarin het schoolexamen wordt afgenomen. De onderdelen die hierin getoetst worden en de toetsvormen en het toetsrooster kun je terug vinden in het PTA. De school informeert de kandidaat voor alle periodes van het schoolexamens wat de data, de vakken en het tijdstip van de toetsen zullen zijn. Zie ook het examenblad van de ETE voor meer informatie.

De school stelt de leerlingen ruim vóór de examenafname op de hoogte van de datum, de begin- en eindtijd en de plaats van de afname van het praktijkexamen.

De school draagt zorg voor een zichtbaar rooster (bv. mededelingenbord) met de namen van de kandidaten, datum, examentijden en plaats.

De examiner informeert de leerlingen over de gang van zaken tijdens het examen en over de wijze van beoordeling.

De examenvoorzitter zorgt ervoor dat alle materialen, machines, gereedschappen die vermeld zijn op de lijst met benodigdheden, aanwezig zijn.

Zowel de examiner als de gecommiteerde zijn aanwezig bij het praktijkexamen.

In de instructie voor de examiner die scholen door het hoofd van het Examenbureau (ETE) aangeleverd krijgen, staat nader beschreven welke informatie vooraf aan de praktijkexamens aan de leerlingen mag worden meegedeeld.

De examenvoorzitter houdt een logboek bij waarin het volgende wordt vermeld:

- De datum en tijd(sduur) van het inzien van de opdracht voor het praktijkexamen alsook de "Instructie voor de Examiner" ruim voor de datum van afname van het examen;
- namen van de aanwezige examiner én gecommiteerde;

In het examen praktijklokaal hangt een klok die zichtbaar is voor alle examenkandidaten.

De ruimte moet voldoen aan algemeen geldende veiligheidsvoorschriften.

De voorzitter van de examencommissie zorgt ervoor dat tijdens het praktijkexamen de examiner van het desbetreffende vak of programma aanwezig is.

3.13 Hoe wordt het praktijkexamen beoordeeld?¹⁵

De prestaties tijdens het praktijkexamen worden beoordeeld aan de hand van het correctievoorschrift aangeleverd door het hoofd van het Examenbureau (ETE); te weten de "Instructie voor de Examiner". De examiner beoordeelt de prestaties tijdens het maken van de praktijkopgaven en maakt een schriftelijk verslag van wat de leerling heeft uitgevoerd. De examiner beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en maakt daarbij gebruik van de geldende beoordelingsnormen. De examiner drukt zijn

---

¹⁴ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 2 artikel 12

¹⁵ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 31

beoordeling uit in een score. De examiner zendt de score en voor zover mogelijk het beoordeelde werk aan de voorzitter van de examencommissie.

De gecommiteerde beoordeelt afzonderlijk van de examiner het resultaat van de praktijkopgaven en de verrichtingen van de kandidaat zoals in het verslag is vastgelegd. De voorzitter van de examencommissie overhandigt de gecommiteerde een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal, alsmede de regels voor het bepalen van de score, zodat hij het werk goed kan beoordelen.

In onderling overleg stellen de examiner en de gecommiteerde de eindscore vast.

Indien de examiner en de gecommiteerde het niet eens worden over de eindscore, wordt de eindscore bepaald op basis van het gemiddelde van de score van de examiner en de gecommiteerde. De overeengekomen eindscore wordt ingevuld op het Ex 2a formulier dat wordt ondertekend door zowel de examiner als de gecommiteerde.

Volgens vastgestelde normen wordt een cijfer toegekend aan de overeengekomen eindscore. Ook hiervoor tekenen zowel de examiner als de gecommiteerde. Het cijfer wordt definitief vastgesteld en het examenwerk wordt bewaard.

4. Na het centraal examen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de periode na het maken van het centraal examen. Wie kijkt het werk na? Wat als je een herexamen moet maken?

4.1 Hoe wordt het centraal examencijfer bepaald?¹⁶

De examinerator beoordeelt het examenwerk zo spoedig mogelijk en retourneert dit aan de voorzitter van de examencommissie. De voorzitter van de examencommissie geeft het beoordeelde examenwerk door aan de betrokken gecommiteerde.

De gecommiteerde ontvangt daarbij ook een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen (correctiemodel) en het proces-verbaal. De gecommiteerde beoordeelt het examenwerk zo spoedig mogelijk en retourneert dit aan de voorzitter van de examencommissie.

De voorzitter van de examencommissie is en blijft te allen tijde verantwoordelijk voor een correcte overhandiging heen en weer van de examenwerken.

De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het cijfer voor het examenwerk vast. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het centraal examen in op een cijferlijst, waarvan het model door het hoofd van het examenbureau (ETE) wordt vastgesteld. De examinerator levert de lijst na ondertekening door hem zelf en de gecommiteerde in bij de voorzitter van de examencommissie. Deze controleert of de lijst deugdelijk is ondertekend en de eindcijfers juist zijn berekend en ondertekent daarna de lijst. De examenwerken worden na het examen bewaard en maken deel uit van het examendossier.

Wanneer de examinerator en de gecommiteerde het niet met elkaar eens kunnen worden, wordt de score gemiddeld. Indien na middeling de score een breuk is, wordt de score naar boven afgerond. Als de examinerator en gecommiteerde weigeren te middelen, dan beslist de inspectie. De cijferlijst met de overeengekomen scores wordt door zowel de examinerator als de gecommiteerde ondertekend op formulier Ex 2A. Dit formulier wordt, na invulling van de scores, gescand en opgestuurd naar de Inspectie.

4.2 Hoe wordt het herexamen van het centraal examen georganiseerd?¹⁷

Elke leerling die het eindexamen dan wel het deeleindexamen heeft afgelegd, heeft het recht om in één vak herkansing te doen. Dit herexamen vindt plaats in het tweede of derde tijdvak.

Als de leerling een schriftelijk verzoek tot herkansing doet aan de voorzitter van de examencommissie vóór een door de voorzitter van de examencommissie te bepalen en tijdig bekendgemaakt tijdstip, is de uitslag van het examen voorlopig.

Indien de leerling in het tweede tijdvak vanwege bijzondere omstandigheden geen mogelijkheid tot herkansing heeft gehad, en hij/zij een schriftelijk verzoek daarvoor indient bij de voorzitter van de examencommissie vóór een door de voorzitter van de examencommissie te bepalen en tijdig bekendgemaakt tijdstip, is de uitslag van het examen voorlopig. De leerling wordt dan, met toestemming

---

¹⁶ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 3 artikel 30, 32

¹⁷ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 4 artikel 41

van de minister, in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak, ten overstaan van de landsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.

Indien de kandidaat niet tijdig een herkansing heeft aangevraagd, is er geen mogelijkheid meer tot het doen van een herexamen en is de uitslag van het examen definitief.

4.3 Is er mogelijkheid voor een herexamen van het praktijk examen?

Er is een herkansingsmogelijkheid voor de praktijkexamens. De data worden van tevoren door ETE bepaald. De onderdelen die onvoldoende zijn gescoord, mogen worden overgedaan.

4.4 Wanneer ben ik geslaagd (vsbo)¹⁸?

Volgens de slagingsregeling is de kandidaat die eindexamen vsbo heeft afgelegd, geslaagd als hij:

- a. voor alle vakken van het centraal examen het eindcijfer 5,5 of hoger heeft behaald (conform LB HAM, 3 mei 2016),
- b. voor niet meer dan één van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger, of
- c. voor niet meer dan één van zijn examenvakken het eindcijfer 4 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, of
- d. voor twee van zijn examenvakken het eindcijfer 5 heeft behaald en voor zijn overige examenvakken een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger, met dien verstande dat het eindcijfer van het sectorprogramma in de praktisch basisgerichte leerweg dan wel de praktisch kadergerichte leerweg een voldoende dient te zijn.

Daarnaast geldt dat voor het sectorwerkstuk de kwalificatie “voldoende” of “goed” is behaald

4.5 Wanneer ben ik geslaagd (havo/vwo)¹⁹?

Volgens de slagingsregeling is de kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd, geslaagd als hij:

- a. voor alle vakken van het centraal examen het eindcijfer 5,5 of hoger heeft behaald, (conform LB HAM, 3 mei 2016)
- b. voor de vakken Engels, Nederlands en wiskunde niet meer dan één maal het cijfer 5 heeft behaald. De overige vakken moeten voldoende zijn.
- c. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, of
- d. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6.0 bedraagt, of
- e. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld het eindcijfer 4 en voor één van deze vakken het eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, het eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6.0 bedraagt.

---

¹⁸ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 4 artikel 35, 36

¹⁹ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 4 artikel 35, 36

Daarnaast geldt dat vakken culturele en artistieke vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, moeten zijn beoordeeld als 'voldoende' of 'goed'.

De kandidaat die eindexamens heeft afgelegd en niet voldoet aan één van de voorwaarden hierboven genoemd, is afgewezen.

4.6 Wanneer wordt de uitslag bekend gemaakt?

De inspectie maakt in samenwerking met het Examenbureau (ETE) vooraf bekend op welke datum de uitslag bekend wordt gemaakt. De afgewezen kandidaten en kandidaten die voor een herexamen in aanmerking komen worden van tevoren door hun mentor gebeld. Met deze kandidaten wordt een tijdstip afgesproken waarop ze naar school kunnen komen om een en ander te regelen (inschrijven voor een herexamen, het in ontvangst nemen van de voorlopige cijferlijst, etc.).

De geslaagde kandidaten worden op een vooraf vastgesteld tijdstip op school verwacht voor de uitslag en ten overstaan van de kandidaten en belangstellenden wordt de einduitslag bekendgemaakt.

4.7 Wat is de procedure wat betreft vrijstellingen?

Een vrijstelling is een verworven recht. Om een vrijstelling voor een vak te kunnen krijgen, moet het eindcijfer ten minste een zeven (7) zijn. Daarnaast moet het cijfer van het schoolexamen (én indien van toepassing het centraal examen) van dat vak minstens een zes (6) zijn. Je kan geen gedeeltelijke vrijstelling krijgen. Een vrijstelling is gebaseerd op het eindcijfer dat een gemiddelde is van het schoolexamen en het centraal examen. Afgewezen kandidaten die geen recht hebben op een vrijstelling dienen het vak in zijn geheel over te doen, zowel het schoolexamen als het centraal schriftelijk examen. Conform de weg geeft de school een bewijs van vrijstelling (bewijs van kennis) af aan afgewezen leerlingen die, conform de wet, hiervoor in aanmerking komen.

4.8 Wat is de procedure wat betreft inzage van het examenwerk?

Na de uitslag heeft de kandidaat de mogelijkheid tot inzage van het centraal schriftelijk examen. Inzage is eenmalig en vindt plaats na de vaststelling van de uitslag. Verzoeken voor inzage moeten uiterlijk 2 weken na de bekendmaking van de uitslag schriftelijk worden ingediend bij de examenvoorzitter, die de toestemming geeft voor inzage. Binnen 6 weken na bekendmaking van de uitslag moet de inzage zijn geregeld. Bij de inzage zijn aanwezig de examenvoorzitter, de examinerator en de tweede corrector. Als de kandidaat minderjarig is, moet de ouder of verzorger aanwezig zijn bij de inzage. Bij de inzage mag de kandidaat of belanghebbende geen schrijfgerei, mobiele telefoon, smartwatch, camera of tablet bij zich hebben. Er mogen geen aantekeningen worden gemaakt in het werk en een discussie is in principe niet mogelijk. Het is niet toegestaan het werk te (laten) kopiëren, scannen, een foto o.i.d. van het werk en/of andere verstrekte documenten te maken. Het werk mag ook niet worden meegenomen. Na afloop van de inzage worden alle ter inzage verstrekte materialen ingenomen door de school. Na inzage wordt het proces verbaal opgemaakt dat door alle aanwezigen moet worden getekend.

4.9 Wat gebeurt er als het cijfer niet klopt?

Na inzage kan blijken dat er een fout is gemaakt in het toekennen van het cijfer. Mocht het eindexamencijfer na de inzage veranderen, dient de voorzitter van de examencommissie deze verandering per ommegaande schriftelijk te melden aan de inspectie vergezeld met de verklaringen

van de examiner en tweede corrector, een kopie van het gemaakte werk, de examenopgaven en het correctievoorschrift. Inzage voor kandidaten die meedoen aan het derde tijdvak: in het geval een examen geheim is verklaard, is inzage door de kandidaat in het gemaakte werk niet mogelijk. Desgewenst kan een mondelinge toelichting worden gegeven.

5. Onregelmatigheden

Wanneer een kandidaat zich ten aanzien van een van de delen van het examen schuldig maakt aan onregelmatigheden, kan de schoolleiding maatregelen treffen. Te denken valt aan fraude en ongeoorloofde afwezigheid. Dit hoofdstuk gaat over de maatregelen die genomen kunnen worden als er sprake is van onregelmatigheden tijdens het examen.

5.1 Wat gebeurt er in geval van een onregelmatigheid tijdens een schoolexamen?

In dit geval kan de examenvoorzitter, in overleg met de inspectie van onderwijs één van de volgende drie maatregelen treffen:

1. Besluiten dat de kandidaat wordt uitgesloten van deelname aan één of meer delen van het schoolexamen. In dit geval mag de kandidaat niet deelnemen aan het centraal examen.
2. Één of meer toetsen van de al gemaakte toetsen van het schoolexamen ongeldig verklaren. De kandidaat wordt in dit geval in de gelegenheid gesteld om de ongeldige toetsen weer af te leggen. Het tijdstip wordt door de voorzitter van de examencommissie bepaald.
3. Het cijfer 1 toekennen voor een toets van het schoolexamen.

De ouder en/of kandidaat wordt binnen drie dagen schriftelijk van deze maatregel in kennis gesteld. Een afschrift hiervan gaat naar de onderwijsinspectie. De ouder en/of kandidaat mag zich tegen deze maatregelen verweren: binnen drie dagen kan schriftelijk hiertegen in beroep worden gegaan bij de onderwijsinspectie. Deze stelt een onderzoek in en kan binnen twee weken maar uiterlijk binnen vier weken tot een besluit komen. Dit besluit wordt schriftelijk kenbaar gemaakt aan de ouder en/of kandidaat en de voorzitter van de examencommissie.

5.2 Kan de leerling zich verweren tegen de beschuldiging?

Hierna kan de leerling tegen de schriftelijke beslissing van de voorzitter van de examencommissie in beroep gaan bij de inspectie. Dit moet schriftelijk en binnen drie dagen gebeuren.

De inspectie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep. Zo nodig kan de inspectie de termijn van twee weken verlengen. De reden voor verlenging moet worden gegeven en de verlenging mag niet langer zijn dan 2 weken. De inspectie deelt zijn beslissing mee aan de leerling en de voorzitter van de examencommissie.

5.3 Wat gebeurt er in geval van fraude tijdens een centraal examen?²⁰

Als het centraal examen volgens de inspectie niet op regelmatige wijze is gelopen, of twijfel is gerezen, of het centraal examen op regelmatige wijze is verlopen, kan de inspectie besluiten dat het centraal examen geheel of gedeeltelijk bij één of meer leerlingen opnieuw wordt afgenomen.

De inspectie vraagt het hoofd van het examenbureau nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke manier en door wie het examen zal worden afgenomen.

---

²⁰ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 4 artikel 33, 34

Als door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in één of meer vakken niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de minister hoe dan moet worden gehandeld.

Als een leerling zich bij een onderdeel van het centraal examen of bij aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de voorzitter van de examencommissie maatregelen nemen.

De maatregelen die afhankelijk van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:

- Het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het centraal examen;
- Het ontzeggen van de leerling van deelname of de verdere deelname aan een of meer onderdelen van het centraal examen;
- Het ongeldig verklaren van een of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het centraal examen;
- Het bepalen dat het diploma en de cijferlijst pas kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in onderdelen die door de voorzitter van de examencommissie worden bepaald. In geval het hernieuwd examen bedoeld in de zin hierboven betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de leerling dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

Ook hiervan wordt de leerling (en zijn ouder(s)/verzorger(s) schriftelijk op de hoogte gesteld.

5.4 Kan de leerling zich verweren tegen de beschuldiging?²¹

Als een leerling zich bij een onderdeel van het centraal examen of bij aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de voorzitter van de examencommissie maatregelen nemen. Deze maatregelen zijn genoemd in het vorige hoofdstuk onder punt 5.2.

Voordat er maatregelen worden genomen, wordt de leerling in de gelegenheid gesteld bij de voorzitter van de examencommissie zijn verhaal te doen. Als de leerling minderjarig is gebeurt dit in aanwezigheid van zijn/haar ouder(s), voogd(en) of verzorger(s).

Na de leerling en/of zijn/haar ouder(s), voogd(en) of verzorger(s) te hebben gehoord, neemt de voorzitter van de examencommissie een beslissing en maakt van de beslissing en van de feiten waarop deze beslissing zijn genomen, meteen een verslag. Hij zendt van dit verslag een afschrift aan de inspectie en het schoolbestuur. De voorzitter van de examencommissie stelt de leerling, en bij minderjarigheid van de leerling ook zijn/haar ouder(s), voogd(en) of verzorger(s) van zijn beslissing op de hoogte en wijst daarbij op de mogelijkheid die in paragraaf 6.1 wordt genoemd.

---

²¹ Landsbesluit eindexamens VWO, HAVO, VSBO § 4 artikel 34

6. Commissie van beroep

Alle scholen die examens afnemen hebben een commissie van beroep. Een commissie van beroep is verplicht en bestaat uit de voorzitter van de examencommissie en docenten van de school.

6.1 Kan een leerling een algemene klacht indienen aangaande de procedure rond het examen?

Een leerling kan een klacht indienen naar aanleiding van een situatie die zich tijdens het eindexamen (school- en/of centraal examen) heeft voorgedaan. Deze klacht moet schriftelijk worden ingediend bij de commissie van beroep. Voor inhoudelijke klachten die betrekking hebben op het centraal examen wordt verwezen naar de klachtenlijn van ETE, tel. 4343700.

6.2 Kan de leerling in beroep gaan tegen een beslissing?

In beroep gaan tegen een beslissing kan, als er sprake is van nieuwe bewijslast. Dit gebeurt ook bij de commissie van beroep. Het bezwaar tegen de beslissing moet schriftelijk, binnen 3 dagen nadat de beslissing van de voorzitter van de examencommissie aan de leerling is medegedeeld, zijn ingediend bij de commissie van beroep.

De commissie buigt zich over het bezwaar, doet het nodige onderzoek en komt binnen 3 dagen met een uitspraak. Deze uitspraak wordt ook schriftelijk bevestigd. Als deze uitspraak gunstig uitvalt voor de leerling wordt in de uitspraak zo nodig vastgelegd op welke manier de leerling alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het centraal- en/of schoolexamen af te leggen in de vakken waarvan hij de zittingen gedeeltelijk of geheel niet heeft meegemaakt.

Valt de uitslag ongunstig uit voor de leerling, dan kan de leerling en/of de ouder(s)/verzorger(s) in beroep gaan bij de inspectie.